VERENIGING HET EDELHERT

hetedelhert.nl Vereniging het Edelhert @VHE_nieuws

Provincie Flevoland
t.a.v. Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Flevoland
Visarenddreef 1
8232 PH Lelystad

Amerongen 24 februari 2016.

Betreft: Medewerking vergunningverlening Flora- en faunawet

Geacht college en Statenleden,

Ons schrijven van 2 januari aan de Provincie Flevoland afdeling Ruimte en Economie werd beantwoord op 9 februari 2016 met kenmerk 1855957.
Deze brief geeft geen antwoord op alle vragen en niet de duidelijkheid die wij van de Provincie Flevoland hadden verwacht.
Daarom deze brief met de herhaling van de vragen die wij graag door het College concreet beantwoord willen zien.

1. In uw brief geeft u wel een summiere reden aan voor het geven van deze ontheffing maar de gevraagde *werkelijke noodzaak* ontbreekt voor het verlenen van deze ontheffing betreffende de Flora en Faunawet?

2. Wordt deze toegezegde ontheffing eenmalig of het jaarrond en/of voor onbepaalde tijd verstrekt?

3. Bij een te hoge begrazingsdruk gaat het altijd over meerdere of vele herten. In uw antwoord wordt gesproken over het verjagen van enkele herten bij een te hoge begrazingsdruk. Aan hoeveel herten denkt de provincie bij het woord ‘enkele’? Wordt het aantal herten in de ontheffing genoemd?

4. Ziet de Provincie Flevoland de tunnelverbinding tussen het Oostvaardersveld (OVV) en de Oostvaardersplassen (OVP) als een wettelijke verbinding tussen beide gebieden, dit ondanks het niet voldoen aan de richtlijnen van ProRail en RWS?

5. Op diverse plaatsen in het Beheerplan Oostvaardersveld wordt gesproken over het openen en sluiten van de onderdoorgang voor herten. Enige citaten uit het beheerplan OVV:

Sturen van de begrazingsdruk:

a. *Begrazing door edelherten wordt gerealiseerd via het openzetten van de onderdoorgang tussen OVV en de OVP*
b. *Bij een te grote druk van edelherten op het OVV kan de onderdoorgang onder het spoor worden afgesloten*
c. *Dit beheer bestaat uit het beheren van de kudden konikpaarden en het wel of niet openzetten van de doorgang naar de OVP voor edelherten.*
d. *Het risico op de vestiging van een* ***ongewenste*** *subpopulatie edelherten (in het OVV)*

Deelt u onze mening dat deze citaten aangeven dat de tunnel alleen een soort 'hertensluis' voor edelherten is en niet de functie zoals bedoeld in de Flora- en Faunawet met een onbelemmerde vrije doorgang visa versa tussen de twee gebieden?

6. Het citaat in uw brief: "Er zal in ieder geval geen sprake zijn van een blijvende afsluiting van het Oostvaardersveld."… vraagt om nadere definiëring door de Provincie van het begrip blijvend?

Het moge duidelijk zijn dat wij als Vereniging het Edelhert het belang en dierenwelzijn van het edelhert nastreven, dat doen we inmiddels 70 jaar. De dieren hebben in Nederland gelukkig ook een wettelijke bescherming gekregen door de Flora- en Faunawet, laten we ons daar dan ook aan houden!

Bijgesloten zijn ook, ter informatie onze evaluaties van het Beheerplan Oostvaardersveld 2015-2020 en van het Monitoring Rapport Oostvaardersplassen periode 1 mei 2014 t/m 30 april 2015. De vragen in beide stukken zullen aan SBB voorgelegd worden.

Wij rekenen op een spoedige beantwoording van *alle* bovenstaande vragen en danken u bij voorbaat voor de genomen moeite. Voor een toelichting op deze vragen zijn wij natuurlijk gaarne bereid.

Hoogachtend,

[redacted]

Voorzitter VhE
lid Werkgroep Leefbaar OVP
Tel: [redacted]

Copie aan: [redacted] SBB, Stakeholders OVP

VERENIGING HET EDELHERT

hetedelhert.nl Vereniging het Edelhert @VHE_nieuws

Vragen en Reactie
Vereniging het Edelhert / Werkgroep Leefbaar OVP
m.b.t. het Beheerplan Oostvaardersveld
2015-2020

Voor het beheerplan Oostvaardersveld hebben de stakeholders die de grote grazers vertegenwoordigen uit het Stakeholdersoverleg OVP geen inbreng gehad. Omdat het OVV gezien wordt als onderdeel van het OVP gebied en het beheer met o.a. edelherten wordt uitgevoerd reageren wij als Vereniging het Edelhert op dit beheerplan.

1.1 Het Oostvaardersveld (OVV) (240 ha) wordt het 'etalagegebied' voor de Oostvaardersplassen (OVP)genoemd.

Waarom is het nodig om een etalagegebied te maken van een 6000 ha uniek natuurgebied wat gewoon aangrenzend is en waar SBB zegt zo trots op te zijn?
Een etalage moet een afspiegeling zijn van het product wat aangeprezen wordt. Het OVV mag landschappelijk misschien wel overeenkomstig aangelegd zijn, beheer technisch wordt het een totaal ander plaatje waar de bezoeker in rondgeleid wordt.

a. In de OVP is er bewust gekozen voor natuurlijk beheer met 3 soorten grote grazers wat de huidige kaalslag tot gevolg heeft.
b. In het OVV worden verschillende begrazingsregiems uitgevoerd, zonder runderen, de paarden zijn "gehouden" dieren en worden bij te grote begrazingsschade uit het gebied verwijderd. Ook de hoeveelheid herten, die mogelijk vanuit de OVP het OVV gebied bezoeken, worden bij een te grote schade teruggedreven naar de OVP.

Een beheervorm die het ecologisch draagkrachtmodel genoemd wordt. Echter, de bezoeker wordt niet meer geconfronteerd met de huidige situatie waarin de OVP verkeert zoals verdwenen struikgewas, afgekloven en vernielde bosgebieden, dode en/of graatmagere dieren.
<u>Kortom: de bezoeker aan het OVV krijgt een totaal ander beeld geëtaleerd dan dat in de OVP te zien is.</u>

<u>2.2.2</u>
<u>*Fauna*</u>
In dit hoofdstuk worden diverse dieren genoemd maar er wordt gezwegen over het ree en de vos.
Waarom worden deze dieren niet genoemd?
Wat is het aantal reeën in de OVV per oktober 2015?
Wat gaat dit beheer voor het aantal reeën betekenen?
Dat de vossenpopulatie in de OVP en daardoor ook in het OVV erg hoog is, is bekend. Wat zal in de toekomst de invloed zijn van deze populatie op de bodembroeders in het OVV?

Sturen van de begrazingsdruk blz. 10
Begrazing door edelherten wordt gerealiseerd via het openzetten van een voetgangers onderdoorgang tussen het OVV en de OVP.
De enige faunaverbinding tussen de OVP en het OVV wordt gevormd door dit tunneltje van 3 meter breed, 2,40 meter hoog en 35 meter lang.
Dat deze verbinding, een drooggelegde duiker, niet voldoet aan de door RWS en Prorail opgestelde Leidraad Tunnels en Ecoducten is ook bij SBB bekend. Het OVV blijft daardoor een afgesloten gebied, kleiner dan 5000 ha en de hoefdieren blijven/zijn gehouden dieren. Het is ook de vraag of edelherten frequent deze verbinding zullen gaan gebruiken zoals in het beheerplan wordt voorgesteld. Dat een aantal niet vermelde zaken in het beheerplan OVV toch aandacht verdient moge hierna duidelijk worden:

1. Deze doorgang is voor de bezoeker *en* het edelhert de enige verbinding tussen het OVV en OVP.
2. De tunnel kan regelmatig, om diverse redenen, afgesloten worden voor herten. Hierdoor wordt het OVV een op zich zelf staand gebied < 5000 ha.
   Wat zijn de juridische consequenties m.b.t. de F&F wet?
3. Volgens de provincie Flevoland gaat de ontheffing over: "*Bij het opstellen van het beheerplan voor het nieuw ingerichte Oostvaardersveld heeft de KNNV aandacht gevraagd voor het behoud van de huidige vegetatieve waarden en haar zorg geuit dat deze door begrazing door edelherten onder druk komt te staan. In dat kader is de provincie aangesproken op haar bevoegdheid op grond van de Flora- en faunawet om een ontheffing te verlenen voor het opzettelijk verontrusten van edelherten om plaatselijk de begrazingsdruk te verminderen."* En verder:
   "*In de praktijk zal het dan gaan om het verjagen van enkele edelherten naar een ander deel van het Oostvaardersveld of naar het Oostvaardersplassengebied. Er zal in ieder geval geen sprake zijn van een blijvende afsluiting van het Oostvaardersveld."*
   Dus geen afsluiting van de tunnel maar waar blijft de noodzaak voor een ontheffing?
4. De ontheffing, afgegeven door de Provincie Flevoland voor het "opzettelijk verontrusten van edelherten" is op zich zeer discutabel daar SBB welbewust deze herten, gemonitord en wel, planmatige aantallen heeft toegelaten in het OVV.
   Waarom wordt vooraf niet vastgelegd hoeveel herten men toelaat?
5. De ontheffing voor het "opzettelijk verontrusten van edelherten" is echter totaal iets anders dan wat in werkelijkheid gaat gebeuren n.l. het geforceerd terugdrijven van herten naar de OVP. Om dit te doen moeten de herten door dit tunneltje, op klaarlichte dag gedreven worden van zeer beperkte afmeting. Dit is absurd, belachelijk en zeer risicovol voor de dieren. Het is vragen om ongelukken en zeer waarschijnlijk niet eens uitvoerbaar.
   Waarom wordt de aangevraagde vergunning van "verontrusten" naar "geforceerd opdrijven" opgerekt?
6. De staatssecretaris heeft aangekondigd dat het OVV en het HH een extra beschuttingsmogelijkheid zou geven voor de edelherten uit de OVP. Er was sprake van een gepaste toelating van edelherten in het gebied. Er is nooit sprake geweest van het terugdrijven van edelherten uit het gebied! De extra beschutting gaat hooguit gelden voor een zeer beperkt aantal edelherten en is dan ook niet wat in het ICMO advies werd voorgesteld.
   Waarom wordt niet aangegeven dat het terugdrijven tegen het advies van de Staatssecretaris is?
7. Dat deze tunnel als enige verbinding vice versa voor hert en bezoeker dienst moet doen is voor zowel de herten als voor de bezoekers zeer risicovol. Een ontmoeting halverwege de 35 meter lange tunnel is voor beide gebruikers desastreus.
   Heeft men hierover voor de bezoekers een risico inventarisatie opgesteld?

6.1.3
Zie ook Monitoring punt 3
De populatie konikpaarden schommelt nu tussen de 50 en 70 dieren. De natuurlijke aanwas per jaar is even groot als het aantal exemplaren wat jaarlijks sterft!
Is dit wel waar?
In het verleden is diverse malen in het Stakeholdersoverleg gesproken over de paarden in het OVV. Steeds is meegedeeld dat de paarden in het OVV "gehouden dieren" zijn en regelmatig ingevangen werden en gebruikt zijn voor o.a. herplaatsing in andere natuurgebieden.
Waarom wordt niet vermeldt dat de paarden (gechipte) gehouden dieren zijn, en hoe exact het beheer wordt uitgevoerd?

3.2.1
Natuurbeheer & Brief Staatsecretaris 12 maart 2015, blz 4
In de bosrijke schil, (o.a. Hollandse Hout, Oostvaardersveld, Kotterbos) waar verschillende functies samenkomen, zal het beheer anders vormgegeven worden. Het aantal grazers (veelal edelherten) zal afgestemd moeten zijn op de verschillende waarden die hier aan de orde zijn. De beheervorm voor dit gebied zal worden vastgelegd in een beheerplan en in samenspraak met de omgeving in het komend jaar worden uitgewerkt.
Wanneer kunnen we, na het Oostvaardersveld, voor de gebieden in de bosrijke schil zoals het Kotterbos en het Oostvaardersbos een andere beheervorm verwachten zoals door de Staatssecretaris toegezegd en hoe ziet die beheervorm er dan uit?

Conclusie
SBB stelt in het beheerplan OVV dat biodiversiteit belangrijker is dan overbegrazing!
VhE is blij dat voor het OVV wordt afgestapt van het in de OVP toegepaste, onbeheerde grote grazersbeleid waardoor alleen al door voedselgebrek het vroeg reactief beheer nodig is, wat overigens het lijden van de dieren niet voorkomt. Het lerend beheren met als insteek het aantal grazers aan te passen aan het voedselaanbod en voorkoming van ongewenste schade aan vegetatie noemt VhE in haar rapport *Alternatief beheerplan Oostvaardersplassen 2010* het "ecologische draagkracht" model. (zie www.hetedelhert.nl) **Wij zien dit graag toegepast in het hele OVP gebied!**
Echter VhE is het principieel oneens met het 'gebruik van edelherten' waarmee dit in het OVV moet worden bereikt.

Voetnoot
De vragen en commentaar opgesteld voor het OVV zal o.i. in de toekomst ook gelden voor het gedeelte van het Hollandse Hout (HH) ten zuiden van de spoorlijn. Dit omdat de herten voor het HH door het OVV moeten trekken.
In het HH worden echter geen paarden toegelaten dus er wordt alleen gestuurd met de hoeveelheid herten!
Het is o.i. niet mogelijk om in het Hollandse Hout en het OVV twee verschillende begrazingsregiems toe te passen.

24 februari 2016

[redacted]
Voorzitter Vereniging het Edelhert
Lid Werkgroep Leefbaar OVP
[redacted]

VERENIGING HET EDELHERT

hetedelhert.nl Vereniging het Edelhert @VHE_nieuws

Evaluatie door VhE / Werkgroep Leefbaar OVP
over
monitoring Oostvaardersplassen
periode 1 mei 2014 t/m 30 april 2015

De monitoring 2014-2015 valt nog in de tijd dat het stakeholdersoverleg OVP functioneerde.
Dat is de reden dat wij als VhE reageren en dit binnen het stakeholdersoverleg ook verspreiden.

2.1
In totaal is er vanaf 2011 tot en met voorjaar 2015 ca 30 ha aan bomen en struiken in het Oostvaardersbos, de Driehoek, Kotterbos en in een strook langs het spoor aangeplant (Tabel 2.1).
Vraag: Hoeveel ha bomen en struiken zijn er sinds 1990 verdwenen?

2.1
Onderzoeken, blz 10
Marit Bogert (Universiteit Utrecht) heeft een literatuurstudie verricht naar factoren die de geslachtsverhouding bij in het wild levende herbivoren bepalen en welke effecten dat kan hebben op de populatiedynamiek.
Najoua Ryane (Universiteit Utrecht) heeft een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van Jakobskruiskruid op de graslanden in de Oostvaardersplassen.
Lisa Freitag (Universiteit Utrecht) heeft een literatuurstudie verricht naar de ecologie van Jakobskruiskruid en heeft een advies gegeven voor verder onderzoek naar Jakobskruiskruid in de Oostvaardersplassen
Vraag: Waarom staan de resultaten niet in het monitoring verslag? Graag ontvangen we de resultaten en conclusies van deze onderzoeken.

4.
Weer
De herfst was net als de lente de op een na zachtste sinds 1706. De winter van 2014/2015 was buitengewoon zacht (Fig.4.1). Vooral december en januari waren zacht en februari week niet veel af van het langjarig gemiddelde.
Conclusie: samen met het seizoen 2013-2014 kan deze winter geen noemenswaardige negatieve weersinvloeden hebben gehad voor de grote grazers!

5.1 Structuur graslanden
Op blz.14 wordt (opnieuw) slechts zeer summiere informatie gegeven over de vegetatieontwikkeling. De gegevens in de grafieken geven geen goed beeld van de vegetatieontwikkeling en vooral geen informatie over de ontwikkeling van de biomassaproductie over een periode van b.v. 10 jaar. Wij vermoeden een daling van de **voedselproductie** voor de grote grazers in de afgelopen jaren. Dit komt ook doordat op de oostelijke graslandkavels een invasie met Jakobskruiskruid heeft plaatsgevonden, Waar Jacobskruid staat kan ook geen gras groeien, dit verergert ook de

voedselschaarste. Ook zijn er gebieden ingerasterd met de nieuwe aanplant dus onbereikbaar voor de grote grazers.

Vraag: Hoeveel ha is er ingerasterd voor nieuwe aanplant (30 ha ?) en hoeveel ha beslaat het jacobskruiskruid?

6.2.2 Overige vogels randzone

Op basis van de Punt-Transect-Telling die in de randzone wordt uitgevoerd is te zien dat er in het algemeen een afname is van de vogeldiversiteit (Fig. 6.14). Deze wordt veroorzaakt door een afname van het aantal vogelsoorten dat afhankelijk is van riet-ruigte-struweel. Dit type is in de afgelopen jaren verdwenen uit de randzone onder invloed van de begrazing.

Conclusie: De begrazing heeft dus alles te maken met afname van biodiversiteit en vogeldiversiteit in de randzone.

Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen blz. 8

Perspectief voor het behalen van instandhoudingsdoelen. Met voortzetting van het huidige beheer worden de instandhoudingsdoelen voor 19 tot 23 vogelsoorten op termijn niet gehaald. De ecologische vereisten voor een goede staat van instandhouding van de Natura 2000-soorten, worden niet voldoende vervuld, doordat een aantal sleutelfactoren/processen in de Oostvaardersplassen niet op orde is.

In het Natura 2000 beheerplan staat klip en klaar dat de instandhoudingsdoelen niet worden gehaald. Waarom wordt bij het aangeven van het niet op orde zijn van sleutelfactoren/processen de in het managementplan genoemde grote grazers buitengesloten als sleutelfactor?

7.1 Grote herbivoren

Hoewel de winter van 2014-2015 door het KNMI als bijzonder zacht is gekarakteriseerd, zijn er meer dieren gestorven dan de voorgaande winter die ook als bijzonder zacht werd beschreven. De sterfte was dus hoger dan op basis van het weer werd verwacht. De relatieve sterfte kwam meer overeen met de voorgaande vijf winters die als normaal te boek staan. Een mogelijke verklaring is dat als gevolg van de bijzonder zachte winter van 2013-2014 meer dieren overleefden, waaronder ook veel zwakkere dieren, de reproductie als gevolg van de hogere overleving ook hoger was, vrouwelijke dieren met een mindere conditie een jong kregen die op hun beurt ook minder krachtig waren. Deze drie zaken zorgden er mogelijk (gezamenlijk) voor dat er in relatie tot het voedselaanbod veel dieren aanwezig waren waardoor een deel in een mindere conditie aan de winter van 2014-2015 moest beginnen.

Conclusie:

Na een zeer zachte winter van 2013-2014 met een laag sterftecijfer was de mooie zomer van 2014 bij lange na niet voldoende om de populatie grote grazers behoorlijk te laten aansterken om de winter van 2014-2015 in te laten gaan. *Dit is een nieuw gegeven!* 1374 dieren hebben in deze ook zeer zachte winter van 2014-2015 met conditiescore 6 het loodje gelegd. Is dit niet het bewijs van een voortdurend voedselgebrek zelfs nu ook in de zomer? Teveel dieren op een te kleine oppervlakte het jaar rond?

Er wordt ook nu geen uitleg gegeven waarom er in febr. maart en april 2015 350 konikpaarden moesten sterven, dit van de totale wintersterfte van 362 konikpaarden? Een extreem hoog sterftecijfer in drie maand in vergelijking zelfs met een erg strenge winter. Wat is de oorzaak? Is er sectie verricht op een aantal paarden? Heeft het iets te maken met het Jakobskruiskruid?

Dat de geslachtsverhouding bij de herten volledig scheef loopt is een bekend feit. Op de 2200 vrouwelijke dieren zijn er 110 mannelijke herten die aan de bronst deel kunnen nemen. Met het gegeven dat de bronst in de OVP steeds verder richting winter verschuift zal het aantal bronst-herten die al sterk vermagerd zijn door de bronst en niet meer aan kunnen aansterken, in de winter het loodje leggen. Straks heeft Flevoland een Nationaal Park maar zonder een noemenswaardige bronst!
Wat zegt het afgeronde onderzoek van Marit Bogert (Universiteit Utrecht) hierover?

tabel 7.1.5 Ataxie
We nemen aan dat het uitzonderlijk hoge aantal herten, 55 dieren in een winter dat afgeschoten moest worden wegens Ataxie verder onderzocht zijn. Ataxie kan door kopergebrek, degeneratie en/of vergiftiging door b.v. Toxische stoffen waardoor het zenuwstelsel wordt beschadigd.
Vraag: Wat was bij deze 55 dieren de oorzaak? Kan er een verband zijn met de explosieve groei van het jacobskruiskruid in combinatie met permanente voedselschaarste in de winter?

7.2.2 Gebruik moeras
Dat er regelmatig steeds meer herten in het moeras zijn is overduidelijk. Deze worden waargenomen, dood gevonden en er lopen grote wissels door het moeras, blijkbaar toch een broodnodige voedselbron.
Vraag: Heeft SBB al een oplossing bedacht om de herten, bij de mogelijk toekomstige drooglegging van het moeras, buiten de moeraszone te houden?

8 Recreatie en communicatie
Het Stakeholdersoverleg is ingesteld op advies van de ICMOII commissie om een platform van belanghebbenden in te stellen om de maatschappelijke betrokkenheid bij het beheer van de grote grazers te vergroten! Dit overleg heeft in juni 2015, na 4 jaar geregelde informatieuitwisseling met SBB haar laatste vergadering gehouden. Dit overleg was o.i. over het algemeen nuttig een voldeed aan haar doelstelling . Maar blijkbaar was het niet voldoende belangrijk om dit in de evaluatie van 2014-2015 te memoreren.
Conclusie: Mogelijk ligt de oorzaak in het feit dat gedurende de zittingsperiode 4 van de 6 deelnemende, externe partijen een verandering van beleid nastreven.

24 februari 2016

[redacted]
Voorzitter Vereniging het Edelhert
Lid Werkgroep Leefbaar OVP
[redacted]